

Islam er så mange ting ...

Kontrover omkring en ikke-kontroversiel bog

Jørgen Bæk Simonsen: Hvad er islam. Akademisk Forlag. 2006. 216 s., 199 kr.

Af Lene M. Pedersen

Da Jørgen Bæk Simonsens nye bog *Hvad er islam* udkom, ville BaneDanmark ikke reklamere for bogen af frygt for en negativ reaktion fra muslimske miljøer. Hvad enten man kalder beslutningen for overdreven eller fornuftig, må man sige, at bogen landede midt i Muhammedkrisen og den ophedede debat – og dermed ufortjent fik et prædikat som kontroversiel og sprængfarlig.

Hagia Sofia-kirken i Istanbul blev omdannet til moske af osmanerne, men blev i det 20 århundrede gjort til museum.

Hvad er islam – som manglen på spørgsmålstegn i titlen indikerer, er Jørgen Bæk Simonsens værk mere forklarende end undersøgende. Han er ikke ude på at undersøge islam, men derimod at forklare læseren, hvad islam egentlig er. Det gør han ved blandt andet at nærstudere Koranen. Forfatteren har en stor viden om mellemøstlige politiske og religiøse forhold. Indtil sidste år var han direktør for Det Danske Institut i Damaskus og arbejder nu ved Carsten Niebuhr Institutet i København. Han har skrevet en loyal, sober og læsevenlig bog, som både har noget at tilbyde dem, der allerede ved en del om emnet, og "nybegynder-

ne." Bagest i bogen er der indsat en lille nyttig ordliste, som det er en fordel at skele til undervejs. Her bliver det centrale arabiske ord og begreber kort forklaret.

Euro-islam

Jørgen Bæk Simonsen beskæftiger sig også med den såkaldte *Euro-islam* – det vil sige islam fortolket i en europæisk kontekst. Euro-islam som fænomen eller religiøs retning er blevet styrket igennem det sidste årti i Europa. Begrebet dækker over unge europæiske muslimers forsøg på at forene deres tro med livet i en moderne ikke-muslimsk stat. Ideen er at studere Koranen og formulere islam på en sådan måde, at man kan være europæer og muslim. Den muslimske praksis skal tage udgangspunkt i det sted, man bor og således ikke være en kopi af den muslimske praksis i f.eks. Mellemøsten. Den schweisiske muslim Tariq Ramadan er en af de kendteste fortalere for Euro-islam og var med til at formulere begrebet i 90'erne. Visse lærde, især i den arabiske verden, opfatter Euro-islam og de europæiske muslimers fortolkning som en trussel mod traditionerne, og er kommet med forskellige udfald mod fortalere.

Det uundgåelige emne

I dag er det vel nærmest umuligt at skrive en bog om islam uden at berøre terrorisme, skønt religionen isoleret set ikke retfærdiggør terrorhandlinger - tværtimod. Men islam bruges undertiden som en politisk ideologi, og nogle militante grupper har som bekendt anvendt Koranen til at legitimere terror mod civile. Al-Qa'ida bygger således på en fortolkning, hvor islam er et politisk og dogmatisk system, og hvor USA med tiden er blevet til hovedfjenden og genstand for den retfærdige krig mod islams fjender. Jørgen Bæk Simonsen hører til den gruppe af forskere, som anfægter den "populære" fremstilling af islam som en "terrorreligion," som opfordrer til angreb på vesterlændinge. Som bogen meget fint viser, er terror ikke en del af selve religionen. Forfatteren formår at forklare islam og samtidig berøre forholdet til Vesten i en elegant balance, hvor det gøres klart, at roden til terrorisme ikke skal findes i religionen på trods af, hvad mange i Vesten tror.

En af Jørgen Bæk Simonsens stærkeste pointer er, at medierne uforvarende tjener terrorgruppernes mål, når de minutiøst følger begivenhedernes gang, når et terrorangreb er blevet udført. Derved sidder millioner og følger med, mens frygten breder sig - "er det os næste gang." Mediernes naturlige fokus på de forfærdelige begivenheder er således uheldigvis med til at skabe frygt.

Det åbne samfund

Karl Poppers berømte bog *Det åbne samfund og dets fjender* debatterer kort fortalt det dilemma, at moderne demokratier er baseret på en åbenhed, som samtidig gør dem meget sårbare overfor udefrakommende angreb af ideologisk eller fysisk art. Hvordan beskytter vi vores samfund uden at begrænse den personlige frihed og de rettigheder, som netop er grundlaget for vores samfund? Jørgen Bæk Simonsens budskab er, at det kræver mod at åbne sit samfund for andre og lade dem nyde godt af vores rettigheder. Men samtidig mener han, at det er bydende nødvendigt at gøre dette, for at disse rettigheder ikke bliver udvandede, men vedbliver at være fundamentet i vores retssamfund. Hvis vi skaber en undergruppe ud af muslimerne, en undergruppe som ikke nyder de samme rettigheder som andre, er vi på vej mod at udvande de demokratiske idealer, og det vil være et værre slag mod vores samfund end et angreb udefra.

Den Blå Moske i Istanbul er et af de smukkeste arkitektoniske værker i den islamiske verden

Læseren mærker Jørgen Bæk Simonsens hånd føre sig gennem de forskellige emner. Som forfatter er han tilstede og lægger således ikke skjul på egne holdninger, men pådutter heller ikke læseren dem. En anbefalingsværdig bog, der giver stof til eftertanke, og som man tænker videre over, når den sidste side er læst. Selvom det kan virke banalt, er sandheden nok, at jo mere vi ved om hinandens religioner, jo lettere vil vi kunne nå frem til en fælles forståelse.

Lene M. Pedersen er cand.mag. i Historie og Europastudier og er ansat ved Sekretariatet for Efter- og Videreuddannelse ved Aarhus Universitet.